

»Brojeve su uistinu zvali formama.«¹⁹ Kako zato, jer ograničuju neograničenu materiju, kao što brojevi ograničuju ono brojeno, tako i zato, jer forme proizlaze od jedne forme koja je prva od svih <formi>, kao što brojevi <proizlaze> iz jednosti. Ali to nisu oni brojevi za koje je Aristotel na već navedenom mjestu rekao da su prvi po naravi sveukupnosti; to su sekundarni brojevi ili bolje treći ili čak četvrti. 5

Prvi su oni koje Filopon ondje dodaje kao počela tih formi: »Govorili su da su počela tih formi: jednost, dvojstvo, trojstvo, četvorstvo.« Oni zajedno uspostavljaju dekadu: »Govorio je da deset jesu ova četiri počela i da su zajedno u svim bićima i navlastito i u inteligibilnim i u prirodnim i u osjetilnim.« 10

Zatim izlaže na koji bi način počela bila zajedno: κοινῶς μὲν ἐπὶ πάντων μονὰς μὲν τὰ νοητά, »Zajednički nadasve, jedinstvo je ono inteligibilno, jer je nedjeljiva ne samo njegova bit, nego također i djelovanje; postoji u mirovanju i u nepokretnosti. A dvojstvo je znanost i ono znatljivo, jer znanost je prelazak od ograničenog ograničenom. Trojstvo je ono sveukupno prirodno i dostupno mnijenju, ono na što se mnijenje odnosi. Kao što se prirodne stvari, koje su trajne s obzirom na forme, ipak mijenjaju amo-tamo s obzirom na suprotnosti, tako mnijenje biva nečim doista potaknuto, ali se ne kreće određeno, nego i na ovaj i na onaj način, tako da može biti i neistinito i istinito. Četvorstvo je u pojedinim osjetilnim <stvarima>: točka kao jedinstvo, crta kao dvojstvo, površina kao trojstvo, tijelo kao četvorstvo. To je zajedničko u svim bićima. Navlastito pak u pojedinom rodu bića; a na taj drugi način ono četvero su počela, to jest, u rodu inteligibilnih, prirodnih i osjetilnih bića. U inteligibilnom prvo jedinstvo, dvojstvo, trojstvo, četvorstvo, ideja je bilo koje stvari, kao npr. αὐτοζώου²⁰ – živog bića po sebi. Ta je ideja počelo drugih živih 20 25 30

¹⁹ Usp. također SIMP. in An. 11.28.22 ἀριθμοὺς λέγοντες τὰ εἶδη.

²⁰ Usp. PHLP. in de An. 15.77.15; In de An. 15.77.16; In de An. 15.77.19; Aet. Mund. 103.20; Aet. Mund. 114.24; Aet. Mund 114.25; Aet. Mund 118.23; Aet. Mund. 119.3; Aet. Mund. 119.8.